HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ונראין קרסין בלולאות. מילתא דאחריתי היא שמי מחברות היו ירייעות כל אחת ואחת ה' ירייעות תפורות זו עם זו במקצו על פני כל אורכן ובאמצע היה מחבר בקרסים מחברת עם מחברת שהיו לולאות בשפה חיצונה של כל מחברת באמצע המשכן ללו בנגד ללו כלכמיד מקבילות הלולאות וגו' (שמות כו): **נשא נכן.** יתירות מכאן מסמע: **בין עגלה לעגלה.** שבלדה ה' אמות ממלא תוך העגלה: **נמה לי.** תוך העגלה ה' אמות: **בחרצע ופלגא סגי.** שאם מסדלן על לחבן אינו מסדר על ה' אמות אלא יותר מג' והרי בחרצע ומחצה יכול לסדלן ואי מסדלן בחותן יותר מד' לא יסדר מפני הפסקת מקום הבריחים שבחרצע הסדלים ובפלגא אמה נמי מקבלי ליה: **דלא לידחקו.** אם לא לסדלן על לחבן: **לדי עגלה.** חלל שבין דפנות לחופים ועובי הדופן ועובי החופן: **נמלא רחב עגלה.** שבלדים כמלא רחב חלנה לסיינו אמה ורביע לכל לד: **נמה לי.** לחבה תרתי ופלגא אם מפני שאם יעטרך להוסיף מן הקרסים לחותב יכנים: **בחמתא ופלגא סגי.** ויבחיבה בה על חותן: **כי היכי דלא נידחו קרסים.** שלא יהיו הקרסים החותלים לחורכן על דופנותיה לרחבה חלדין וחותין לכלן ולכלן שאם חותבות הקרסים קלר חתון שהן לרוכות ויוצאות לחוץ הרבה יבבד לחבד מן הרחתין כשהן חלדין כמי חותין. וכולן כלכין ויפלו: **חמיסרי חויין.** שתי העגלות הסולכות זו בלד זו רחב כל אחת ה' אמות הרי י' וה' אמות ריוח שבין עגלה לעגלה הרי ט"ו. ואם תאמר יותר מעשרים הן שהרי הקרסים חורכן י' אמות והן חותלות על גבי דופני עגלה לרחבה נמלא חוץ לתוך הקרסים הרי כ' אמה לבד מה שבין קרסי למטן לתוך עגלה ועגלה לבד החיתון של עגלה שלא יגיעו לחבי הקרסים זו בזו וחעבבין את סילון העגלה אין זה תבוזה שהקרסים למעלה מעשרה הן שהעגלה גבוה י' ולגבי רס"ר לית לן למיחבד שלא מקום העגלות וריוח שביניהן שהוא למטה מי' דבל למעלה מי' לאו רס"ר היא הלכך לא חבעי ליה: **אמתא יתירתא הוא.** עוד לריך להיות בראב הלדך עוקף אמה שאמנו אבי אמה לכאן ואבי אמה לבאן לשני הלדין הסילונות של ב' עגלות: **דקאי נן לוי דאי משפלנא.** זו מזו ליפול למוך לבי שבייהם: **הוה נקיט לה.** ככנס לבין החוץ אמה שבייהם ועומד בחבי אמה שיש בין העגלה לגדין וחחקן זו על זו שלא חפול העליונה וכל הלדך הוא מהלך לחורי העגלה וכשרוחה חותן מחלפות הל חוך החוץ רן למוך (ה) בליטת הקרסים שבגדין עד שמגיע לאמת החוץ שבייהם ודוחק עלמו לעמוד בחבי אמה עד שיחזיר הנחלפת למקומה ועל סדרה: **מתני' חוצים הכור.** הכור נוחנין בביבותו להקף כמין חומה כמו שאנו נוחנין היקף עלים לו לחבן בחיב בי הכור: **גמ' אמר לי נמבי חוצים הכור ושפלנא.** פשיטא לן דשלא נקט לענין עומק אלוחו אחוכו ואוחיה לרשת הרבים דלי לענין עובדה וכור כגון לחוריך חחויה למטה וכגון דרחבה לרבעה לאה לי למיחבית כלל הא חנא ליה שלא חלא ודאי לחויה בור נקט לה וכיון דבבי הוה חוחיה לאה לי ליחבי הכור לעומק אחוכו ושפלנא בור בשבת. **מלטרפין נעשרה.** לשויה הכור רס"י ואם הויה חחוך אוגן חויה חייב:

המשך

זימנא בפרק בחרא לעירובין (ד' נט:) בור ברה"ר וחוליתו גבוהה י' טפחים חלוי אמאחא שהאחא ופלגא דאחוכה חהאי גיסא בחבי גיסא דהוה קאי בסחוכה לה וקא חמסע לן דבור וחוליתה חלטרפין לעשרה ויש לומר[א] דלרך חנא להסחיעו בקוקר חע"ג שבבר הסחיעו בחקוח אחר בלחמניין בריס ברכות (דף ג.) חילחא לגב חוכיחי לה"ר לחעיר שאחו חוכל בחרוחה חע"ג דחחבה לאיחה (ברה"י) חייב. ואם אינה גבוהה י', או גבוהה י' ואינה רחבה ד', אינה ברה"י והעוקר ממנה והניח בברה"ר פטור. וזה מפורש ביציאות השבת בארבע רשויות לשבת גדר ברה"ר גבוהה י' ורחב ד' זו היא רה"י וגמורה. אבל מקום שאינו בו רחב ד' ואינה גבוהה י' אם אין בגובה בן הארץ ג' טפחים, הא קי"ל דכל פחות משלשה דאדעא כארעא קאי. ואם גבוה ג' ורחב ד' ולא הגיע לעשרה כקרמלית וכמקום פטור הוא ואינו לא כרה"ר ולא כרה"ר ואסור להוציא מרה"י אליו. אבל אם [אין] בו רחב ארבעה מותר לאכן ולכאן ובלבד שלא יחליך, דהא חניא אדם עומד על האסקופה נוטל מן העני ונותן לו. ואמרינן האי אסקופה מאי היא, ואוקימנא [באסקופת] כרמלית. ואפשינן עלה סוף סוף אסיורא דרבנן איכא. ושנינן דילית בה ד' על ד', וכו' יוחנן דאמר מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רה"ר ולבני רה"י לכחף עליו ובלבד שלא יחליצו. והשחא חנינן בחוליא הבור והסלע פחות מכאן פטור, אם הן פחות בגובה ואין פחות ברוחב הוא פטור אבל אסור, ואם פחות ברוחב פטור ומותר בלבד שלא יחליף. ודייקינן למה ליה למיחנא חלית הבור הסלע, מסייעא ליה לר' יוחנן דאמר בור וחוליתו מצטרפין לעשרה. והא דר' יוחנן בהמרצע חפלין (דף צא) בעניין בור ברשות הרבים וחוליתו גבוהה י' טפחים, והיכי דמי כגון לו ברה"ר וחקק בו עד ארצית כנגד רה"ר, מקצתו עשאו חוליא על הבור. ואריצת הבור עם רה"ר שוה לו, והבור עצמו גבוה מרה"ר וחוליתו למעלה ממנו, אם גבוה הבור וחוליתו שניהם יחדיו עשרה טפחים הרי הן מצטרפין ולמעלה מן החוליא רשות אחרת. **וגרסינן** בירושלמי דיקדוק אחר, א"ר יוחנן העומד והחלל מצטרפין לארבעה, והוא שהיה העומד רובה על החלל. והחלל והו פחיחות הבור, והעומד הוא רחב החוליא העומדת שהיא שפת הבור, אם נמצא מן השפה אל השפה ד' טפחים אע"פ שיש חלל באמצע הרי הוא כמו שפירשנו.

שתי גווזטראות בו'. מיירי שסחום למטה בשוה דבר ואין גדיים בוקעים ממחיסה לו שיש מחילות למעלה מן הגווזטרא דמו לג חייסין לנקיעת גדיים וכן עגלות שהיו רס"י מע"פ שמחחיסה רה"ר לפי שיש מגוף העגלה עד למעלה מן הקרסים הרבה יותר מעשרה: **בין עגלה לעגלה כמלא אורך עגלה.** למימנה בעלמא נקטיה ולגב אורחא קמ"ל לחוכך עגלה בעגלה שאם חחבה בור ברה"ר ד' ברחבה ד' שפחים כדי להיותן דיוטא בעשרה ברה"ר מכוונות להיותן דיוטא אחת ורשות אחת, כיצד שמרכיבין נסר מזו לזו ע"ג רה"ר ברחבה ד' שפחים כדי להיותן דיוטא אחת ורשות אחת, אם עשה כן מבע"י הרי הן כרשות אחת ומותר לטלטל מזו לזו ע"ג הנסר המחות מזו לזו ע"ג רה"ר. דחנן בעירובין (דף עח) חריץ שהוא עמוק י' ורחב ד' ונחן עליו נסר שרחב ד' שפחים, וכן שתי גווזטראות הללו בן כנגד זו מערבין אחת ואין מערבין שחים, פחות מד' מערבין שנים ואין מערבין אחד. השחא אם הגווזטראות הללו הן למעלה מעשרה ניחוץ עליהן נסר רחב ד"ט מבעוד יום, מותר לטלטל מזו לזו שנעשו שחיהן רשות אחת, אבל אם קדש [היום] ולא חובריו אסור להושיט מזו לזו בין נסר בין זולחי נסר אסור להושיט אחר שקידש היום. והמושיט חייב הוא שכך היו העגלות במדבר, היו ב' עגלות זו בצד זו ברה"ר והיו מותחין קרשים ומציבין קרש על ב' עגלות ראשו זה על זה וראשו זה על זה, כנסר שפירשנו ענינו למעלה. וזהו היו שחיהן בדיוטא אחת המושיט מזו לזו חייב שכן היה דרך הלדים שהיו מושיטין הקרשים מזו לזו, זו היא מלאכתן ולפיכך העושה כן בשבת חייב. ירושלמי ולא היו זורקין, חני בר קפרא כדי שלא לינהג בזיון בקרשים, לפיכך הזורק מזו לזו פטור אבל אסור. וראוי לעמוד בפירוש זה להזהר בו כי עמוק הוא. ועלה אמר רב משום ר' חייא עגלות החחחיון ובניהן ובניהן ובניהן רה"ר. אמר אביי בין עגלה לעגלה כמלוא (רחב) [אורך] עגלה וכמה אורך עגלה ה' אמות. ואפשינן אמאי כיון דג' קרשים מניחין בעגלה בדרא חחאה ועל גבה מניחים אחרים ועולין, וכל קרש רחבו אמה וחצי דיי לעגלה אורכה ד' אמות וחצי קרש שיעור הנחת ג' קרשים. ופקרינן הרויח להן חצי אמה כי היכי דלא ניידחקו קרשים. אמר רבא ובלבד שלא יהא בין עגלה לעגלה פחות מג' אמות ומחצה כמלא רחב עגלה. ואפשינן למה לי כולי האי, הלא אורך הקרשים מוטלין לרוחב עגלה, קצה הקרש בעגלה זו ב' אמות ומחצה וקצחו השני של קרש זה מוטל על העגלה אחרת ב' אמות ומחצה ובין ב' העגלות ה' אמות, אמצעית הקרש חלוי ביניהן אפילו אמה אחת ומחצה מן הקצה שלו מכאן בעגלה וכן מן הקצה השני דיו, למה ה' אמות בפחות מהכי סגי. ושנינן כי היכי דלא לידדו קרשים. פי' אם אין שחי אמות ומחצה מיכן ושחי אמות ומחצה מיכן מוטלין בעגלה אפשר שישמטו וירד הקרש ולא יכון. נמצא שיעור רוחב העגלה ב' אמות ומחצה ובציחה ב' אמות ומחצה. וכשהיו מהלכים במדבר קרשי המשכן היו מוטלין מעגלה זו לעגלה בציחה השני, נמצא שיעור העגלה וב' צדדיה ד' אמות ומחצה. וכשהיו מהלכים במדבר קרשי המשכן היו מוטלין מעגלה זו לעגלה

תורה אור השלם

1 וְכָל אִשָּׁה חֲכֶמַת לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מְטֻוֶּה אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן אֶת תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת הַשֵּׁשׁ: שמות לה כה

2 וְכָל הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן אֹתָנָה בְּחָכְמָה טָוּוּ אֶת הָעִזִּים: שמות לה כו

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה סוה נקיט וכו' רן לחחת בגיטין: (ב) חוס' ד"ה כי היכי וכו' נלאה לפרש דלא לידחקו קרסים לטבעות שהן זו בנגד זו והיה שם אטבעי כדפי' שהן גלוא"ש אע"ג דהי' הארבע וחצי מ"מ מפני וכו' ניניסא ודוחק הס"ד:

מוסף רש"י

וטורי מן העזים. קנא קדיש טוו אח העזים, גגוחן של עזים מסמע (לעיל עד:). **ובניהן.** בין עגלה לעגלה שבגדה (לעיל צח). **ובניהן.** ריוח שבין דופן עגלה לחופן ועובי החופן (שם). מצטרפין לעשרה. קרקע שניטלה מחפירות הבור וחקיפו בו פי הבור קביב מצטרפת לעשרה להצילם עליה לעומק הבור לשויה רשות היחיד, והוא הדין נמי דחלל הבור ועובי הקיף מצטרפין להצילם מרבעה לריחבו לשייה בעיטל מעל גב המוליא כלום ואח העומד על גבה, כדחנן חולית הבור והסלע שהן נבוהין עשרה ומחבין מיכן ומיכן עד בחלל ה' טפחים הרי הן מצטרפין לעשרה, וכי היכי דלמעיל מיכה ומיכה שהן נבוהין עשרה ומחבין מיכה ומיכה עד בחלל ה' טפחים הרי הן מצטרפין לעשרה, ולמטה מיכן מוטלין בעגלה אפשר שישמטו וירד הקרש ולא יכון. נמצא שיעור רוחב העגלה ב' אמות ומחצה ובציחה ב' אמות ומחצה. וכשהיו מהלכים במדבר קרשי המשכן היו מוטלין מעגלה זו לעגלה בציחה השני, נמצא שיעור העגלה וב' צדדיה ד' אמות ומחצה. וכשהיו מהלכים במדבר קרשי המשכן היו מוטלין מעגלה זו לעגלה

רב נסים גאון

אלא דקיימא לן דדרך רשות הרבים י"ו אמה. ומשחכח בעיקר דילה מבשנה בפרק המוכר פירות בבבא בחרא דרך היחיד ד' אמות, ודרך הרבים י"ו אמה, ודרך המלך אין לה שיעור.

רבינו חננאל

פי' שטוף וטוי מן העזים, כשהן חיים העזים שטופים כראמרינן (חולין דף קלו) השוטף את החלוי, ומעל גבי העזים בלי גזיזה היו טווח אותן, כדאמרינן (לעיל ד:) הטוה מע"ג בחמה בשבת, וטווה בענין הזה צריכה חכמה יתירה. שתי גווזטראות שתיהן רה"י הן כל אחת רשות לעצמה ורה"ר ביניהן, המושיט והזורק מזו לזו בתוך י"ט לדברי חכמים פטור אבל אסור. וזה על עיקר משנתינו שאנינו מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע, ר' עקיבא מחייב וחכמים פוטרין. אבל המושיט (והזורק) למעלה מעשרה אם היו שתיהן שלו ואין אחת גבוהה מן האחרת אלא שתיהן מכוונות זו כנגד זו כבר פירשתי למעלה שמותר להושיט ולזרוק מזו לזו, ואם אינן שתיהן שלו אסור להושיט ולזרוק מזו לזו משום [דלא ערבן], ואם חדא מידלא וחדא מיתבא אסור משום גזירה. ואם היו הגווזטראות הללו עומדות למעלה מעשרה ברה"ר מכוונות להיותן דיוטא אחת ורשות אחת, כיצד שמרכיבין נסר מזו לזו ע"ג רה"ר רחבה ד' טפחים כדי להיותן דיוטא אחת ורשות אחת, אם עשה כן מבע"י הרי הן כרשות אחת ומותר לטלטל מזו לזו ע"ג הנסר המחות מזו לזו ע"ג רה"ר. דחנן בעירובין (דף עח) חריץ שהוא עמוק י' ורחב ד' ונחן עליו נסר שרחב ד' טפחים, וכן שתי גווזטראות הללו הן כנגד זו מערבין אחת ואין מערבין שחים, פחות מד' מערבין שנים ואין מערבין אחד. השחא אם הגווזטראות הללו הן למעלה מעשרה ניחוץ עליהן נסר רחב ד"ט מבעוד יום, מותר לטלטל מזו לזו שנעשו שחיהן רשות אחת, אבל אם קדש להושיט מזו לזו בין נסר בין זולחי נסר אסור להושיט אחר שקידש היום. והמושיט חייב הוא שכך היו העגלות במדבר, היו ב' עגלות זו בצד זו ברה"ר והיו מותחין קרשים ומציבין קרש על ב' עגלות ראשו זה על זה וראשו זה על זה, כנסר שפירשנו ענינו למעלה. וזהו היו שחיהן בדיוטא אחת המושיט מזו לזו חייב שכן היה דרך הלדים שהיו מושיטין הקרשים מזו לזו, זו היא מלאכתן ולפיכך העושה כן בשבת חייב. ירושלמי ולא היו זורקין, חני בר קפרא כדי שלא לינהג בזיון בקרשים, לפיכך הזורק מזו לזו פטור אבל אסור. וראוי לעמוד בפירוש זה להזהר בו כי עמוק הוא. ועלה אמר רב משום ר' חייא עגלות החחחיון ובניהן ובניהן רה"ר. אמר אביי בין עגלה לעגלה כמלוא (רחב) [אורך] עגלה וכמה אורך עגלה ה' אמות. ואפשינן אמאי כיון דג' קרשים מניחין בעגלה בדרא חחאה ועל גבה מניחים אחרים ועולין, וכל קרש רחבו אמה וחצי דיי לעגלה אורכה ד' אמות וחצי קרש שיעור הנחת ג' קרשים. ופקרינן הרויח להן חצי אמה כי היכי דלא ניידחקו קרשים. אמר רבא ובלבד שלא יהא בין עגלה לעגלה פחות מג' אמות ומחצה כמלא רחב עגלה. ואפשינן למה לי כולי האי, הלא אורך הקרשים מוטלין לרוחב עגלה, קצה הקרש בעגלה זו ב' אמות ומחצה וקצחו השני של קרש זה מוטל על העגלה אחרת ב' אמות ומחצה ובין ב' העגלות ה' אמות, אמצעית הקרש חלוי ביניהן אפילו אמה אחת ומחצה מן הקצה שלו מכאן בעגלה וכן מן הקצה השני דיו, למה ה' אמות בפחות מהכי סגי. ושנינן כי היכי דלא לידדו קרשים. פי' אם אין שחי אמות ומחצה מיכן ושחי אמות ומחצה מיכן מוטלין בעגלה אפשר שישמטו וירד הקרש ולא יכון. נמצא שיעור רוחב העגלה ב' אמות ומחצה ובציחה ב' אמות ומחצה. וכשהיו מהלכים במדבר קרשי המשכן היו מוטלין מעגלה זו לעגלה

מוסף תוספות

א. וכל שאר הקרש שהוא שבע אמות ומחצה בולט לחוץ ואינו מונח ומיודדו הקרשים טובא. ריטב"ם. ב. ויהו בולטים חוץ מן הקרשים שמונה אמות ומחצה. ריטב"ם. ג. דכיון שכל קרש וקרש אינו נשא אלא על גבי עגלה אחת. מ' סי"ן. ד. ה' אמות כשיעור עגלה או עשר אמות כשיעור קרש. מוס' הלמ"ש. ה. וטעונות ביחד חצי הקרשים שהם כ"ד בשלשה סדרים, שמנה קרשים בכל סדר זו ע"ג זו נתונות ארכם על רחב שתי העגלות, ראש הקרש האחד בעגלה זו וראש הקרש השני בעגלה שבצדה, ורוחב העגלה שתי אמות ומחצה. ריטב"ם. ו. בפי' ד"ה כי היכי דלא למלוים ל"ל מוס' סדרים ושמה קרשים בכל סדר, ופ"ה זו נתונות ארכם על רחב שתי העגלות, ראש הקרש האחד בעגלה זו וראש הקרש השני בעגלה שבצדה, ורוחב העגלה שתי אמות ומחצה. ריטב"ם. ז. לרוחב העגלה. ריטב"ם. ואצדי עגלה קאי דאמרינן דהויא שתי אמות ומחצה. מ' סי"ן. ח. שאם אתה נותן לכל צד וצד אמה וחצי נמצאו הקרשים שוכבים על שתי העגלות בארוך ח' אמות של הקרש ואמה מן הקרש יוצאה בזיז מכאן ואמה אחרת יוצאה בזיז מכאן ובכל זה אין הקרש יוצא חוץ לאופני העגלה לפי שהעגלות ואופניהם יהיו לפי חשבון זה י"א אמות ואין אורך הקרש כי אם י' אמות, ובדין הוא שאפי' בפחות מאמה וחצי היה די כדי שיהיו בין האופנים והעגלות י' אמות כאורך הקרש אלא לא דק פורחא וחשבון קצוב תפש לו. ב"מ המתח. ט. דלא בעיא שיהא בולט מהן כלום. ריטב"ם. י. והשחא פרכי' שפיר כי רוחב רשות הרבים של משכן המיסר היין, שבע אמות ומחצה לרוחב העגלה האחת ורוחב אופניה ושבעה אמות ומחצה לרוחב העגלה השנית ואופניה, ופרקי' חוץ לאופנים החיצונים נתנו אמה יתירא דהוה קאי בה בן לוי חצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן דכי משחלפי קרשים נקיט להו. ריטב"ם. יא. עיקר מחניחין דהכא לאשמועינן דרשות היחיד לא הוי בפחות מעשרה ורוחב ארבעה, ואגב סלע חנא חולת הבור. מוס' הלמ"ש. יב. דכי היכי דבור וחוליתו מצטרפין לעשרה [והכי נמי]. מוס' הלמ"ש. יג. רוחב כותלי החוליא לחלל הבור. רשב"ם. יד. [ד]אע"ג דתוכו לאו רה"י הוא על גביו ה"י. מוס' עיינוהו עמ.

רבינו חננאל (המשך)

זו והיו הקרשים מוטלין רוחב הקרשים לאורך העגלות, נמצאו שיעור העגלות כשטעונות קרשי המשכן ומהלכות מתפשטות בדרך ט"ו אמה, והו תחתיהן וביניהן וציידהן. **ואפשינן** אלא הא דקי"ל דרך רה"ר ט"ו אמה, וכדחנן בפרק המוכר פירות לחבירו ובפרק הכונס צאן לדיר, וגמרינן לה ממשכן ממהלך העגלות, העגלות הנה אינם אלא ט"ו אמה. ומשנינן הוה חמן בעגלות אמחא אחריחי פלגא דאמחא מהאי גיסא ופלגא דאמחא מהאי גיסא קאי בן לוי החם למיחבי דאי משלוחי קרשים נקיט בהו ומהדר אשבי למקומן. וכן בגווזטראות שבכוונות להיות דיוטא אחת ומושיטין נסרים מזו לזו מושיט אחיב, והזורק פטור שכך היתה עבודת הלוים. **חלית הבור.** פי' העפר הניצא מן הבור מניחין אותו בסביבו כדי שיהא לו כמעקה, ואם [זו] החוליא גבוהה י' ורחבה ד' הרי היא כרה"י, וכן סלע כיוצא בה. ואם נטל מרה"ר ונתן על גבו או נטל מעל גבו והניח (ברה"י) חייב. [ברה"ר] חייב. ואם אינה גבוהה י', או גבוהה י' ואינה רחבה ד', אינה כרה"י והעוקר ממנה והניח בברה"ר פטור. וזה מפורש ביציאות השבת בארבע רשויות לשבת גדר ברה"ר גבוהה י' ורחב ד' זו היא רה"י וגמורה. אבל מקום שאינו בו רחב ד' ואינה גבוהה י' אם אין בגובה בן הארץ ג' טפחים, הא קי"ל דכל פחות משלשה דארעא כארעא קאי. ואם גבוה ג' ורחב ד' ולא הגיע לעשרה כקרמלית וכמקום פטור הוא ואינו לא כרה"ר ולא כרה"ר ואסור להוציא מרה"י אליו. אבל אם [אין] בו רחב ארבעה מותר לאכן ולכאן ובלבד שלא יחליך, דהא חניא אדם עומד על האסקופה נוטל מן העני ונותן לו. ואמרינן האי אסקופה מאי היא, ואוקימנא [באסקופת] כרמלית. ואפשינן עלה סוף סוף אסיורא דרבנן איכא. ושנינן דילית בה ד' על ד', וכו' יוחנן דאמר מקום שאין בו ד' על ד' מותר לבני רה"ר ולבני רה"י לכחף עליו ובלבד שלא יחליצו. והשחא חנינן בחוליא הבור והסלע פחות מכאן פטור, אם הן פחות בגובה ואין פחות ברוחב הוא פטור אבל אסור, ואם פחות ברוחב פטור ומותר בלבד שלא יחליף. ודייקינן למה ליה למיחנא חלית הבור הסלע, מסייעא ליה לר' יוחנן דאמר בור וחוליתו מצטרפין לעשרה. והא דר' יוחנן בהמרצע חפלין (דף צא) בעניין בור ברשות הרבים וחוליתו גבוהה י' טפחים, והיכי דמי כגון לו ברה"ר וחקק בו עד ארצית כנגד רה"ר, מקצתו עשאו חוליא על הבור. ואריצת הבור עם רה"ר שוה לו, והבור עצמו גבוה מרה"ר וחוליתו למעלה ממנו, אם גבוה הבור וחוליתו שניהם יחדיו עשרה טפחים הרי הן מצטרפין ולמעלה מן החוליא רשות אחרת. **וגרסינן** בירושלמי דיקדוק אחר, א"ר יוחנן העומד והחלל מצטרפין לארבעה, והוא שהיה העומד רובה על החלל. והחלל והו פחיחות הבור, והעומד הוא רחב החוליא העומדת שהיא שפת הבור, אם נמצא מן השפה אל השפה ד' טפחים אע"פ שיש חלל באמצע הרי הוא כמו שפירשנו.

ג א מיי' פי"ד מהל' שבת הלכה ג סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' שמה סעיף ז: ד ב מיי' פט"ו שם הלכה ט סמג שם טוש"ע או"ח סי' שמד סעיף ה: